

Taal Doet Meer
De Alchemist
Koningin Wilhelminalaan 8
3527 LD Utrecht
030- 2947594
Info@taaldoetmeer.nl
www.taaldoetmeer.nl

Handleiding voor de taalcoach

Bij lesbrief 6 voor ouders -- Meertaligheid

Achtergrondinformatie

- Deze lesbrief gaat over de behoefte van ouders in het primair onderwijs: hoe ondersteunen ze hun kinderen op het gebied van taal? Sommige anderstalige ouders denken dat ze hun kinderen thuis moeten ondersteunen in het Nederlands omdat zij ook Nederlands moeten spreken buitenshuis. Hun eigen **moedertaal** wordt soms niet als de primaire taal in het gezin gezien. Maar wanneer het Nederlands van de anderstalige ouders onvoldoende ontwikkeld is, wordt juist aangeraden om de moedertaal thuis te spreken. Zo hebben de kinderen een goede basis waarop ze later een tweede taal (Nederlands) kunnen leren. Als je hebt geleerd wat 'gisteren' betekent, of 'drie plus vijf' in je eigen taal, dan heb je een voorsprong op kinderen die dat niet kennen. In welke taal dan ook. www.knack.be/nieuws/belgie/om-goed-nederlands-te-leren-moet-de-moedertaal-zich-blijven-ontwikkelen/article-opinion-933299.html
- Het doel van deze lesbrief is ouders informeren en uitwisselen over waar je welke taal gebruikt, en wat je moet doen als je het Nederlands niet goed machtig bent om je kind te ondersteunen.
- Op school wordt een andere 'taal' dan thuis gebruikt, ook als het gaat om het Nederlands. Kinderen die thuis gewend zijn veel met taal om te gaan, veel zijn voorgelezen en goed kunnen praten over zaken buiten het hier en nu, zijn goed voorbereid op het soort taal dat ze op school tegenkomen: de **schooltaal**. Kinderen waarvoor dat allemaal niet geldt, of in veel mindere mate, kunnen het lastiger vinden om op school snel te wennen aan de taal die daar gebruikt wordt. Dit wordt ook wel de schooltaal en **thuis taal** genoemd.
<https://www.nemokennislink.nl/publicaties/schooltaal-of-thuis taal-wat-leren-jonge-kinderen-thuis/>
- Links naar websites met meer achtergrondinformatie
 - Meertalig opvoeden: <https://www.jeugdengEZINutrecht.nl/pagina/puber/groei-en-ontwikkeling/spraak--en-taalontwikkeling/meertaligheid/614968>
 - Goede kennis van de moedertaal helpt bij het verwerven van een tweede taal: <https://www.nemokennislink.nl/publicaties/turkse-en-marokkaanse-kinderen-hebben-al-vroeg-taalachterstand/>
 - Meertaligheid in het gezin: <http://kindentaal.kindenlogopedie.nl/meertaligheid>
 - Centrum voor Jeugd en Gezin: voor een goede **taalontwikkeling** is het belangrijk dat je kind de taal leert die jij als opvoeder het beste beheerst, welke taal dit ook is. Want in deze taal kun jij, als opvoeder, jezelf het beste uitdrukken.
<https://www.jeugdengEZINutrecht.nl/> is de website over de Jeugdgezondheidszorg in de gemeente Utrecht.
 - www.bibliotheekutrecht.nl - meertalige boekjes (kinderafdeling)

Leerdoelen

De cursisten leren:

- woorden die gaan over meertaligheid
- praten over meertaligheid
- vertellen (en nadenken) over de taal in je eigen gezin

Materiaal in het lespakket

- lesbrief Meertaligheid in het gezin
- eventueel meenemen 'Tas vol Taal' gemaakt voor de ouder-kind groepen van Taal Doet Meer

Materiaal zelf meenemen

- vraag cursisten vooraf iets mee te nemen uit de eigen taal (zie eindopdracht)
- vellen papier en tekenmateriaal
- boekjes/teksten in verschillende talen uit de bibliotheek

Vorbereiding

- Lees de lesbrief en de achtergrondinformatie goed door.
- Lees over meertaligheid via bovengenoemde websites.

Woordenschat

- de moedertaal
- de taalontwikkeling
- het huiswerk
- spreken
- opvoeden
- meertalig

1. Introductie

- Bekijk en bespreek samen de afbeelding op de voorpagina van de lesbrief. Wat is hier te zien? Laat de cursisten de foto beschrijven. Wie zien ze hier? Wat doen ze?
- Vertel de cursisten dat het in deze les gaat over taal (of talen) in het gezin. Dat jullie deze les ervaringen gaan uitwisselen met elkaar en dat iedereen de tijd krijgt om zijn/haar verhaal te vertellen.
- Begin met de vraag: welke woorden en onderwerpen denken jullie aan bij meertaligheid? Hoeveel talen spreken jullie? Kunnen jullie hier voorbeelden over geven? Maak samen een woordspin. Dit is een belangrijk onderdeel om de voorkennis van woordenschat en ervaringen in beeld te krijgen. Denk aan woorden als: talen, thuis, school, kinderen, familie
- Bespreek de leerdoelen.

2. Instructie en verwerking

A. Het gesprek

- Lees het gesprek voor. Laat vervolgens één (of meer) cursist(en) het gesprek voorlezen.
- Begrijpen de cursisten alles wat er staat? Bespreek lastige woorden. Gebruik de toelichting van de woorden zoals hieronder beschreven.
- Waar gaat het gesprek over?
- Bespreek de vraag die in de inleiding van het gesprek staat. Welk antwoord geven de cursisten op de vraag?
- Bespreek oefening 1. Leg uit dat woorden aan elkaar gekoppeld kunnen worden (samenstelling). Dit kan het beste aan de hand van twee voorbeelden. Bijvoorbeeld woordenboek en tafelpoot. Geef ook voorbeelden van hoe het niet moet. Voetbal is een soort bal (niet een soort voet), tafelpoot is een soort poot (niet een soort tafel). Met andere woorden, rechts staat het belangrijkste dat ook bepaalt of het de of het wordt. De huissleutel. *Het huissleutel
Laat de cursisten ook voorbeelden noemen.
Daarna maken de cursisten zelfstandig oefening 1. Bespreek de oefening gezamenlijk. Welke woorden zijn nieuw?
- Bespreek oefening 2 gezamenlijk. Laat de cursisten de zinnen hardop voorlezen en overleggen of ze het in de tekst hebben gehoord/gelezen.

B. Woorden

- Bespreek samen de woorden uit oefening 3. Zijn alle woorden bekend? Gebruik de flitskaarten om de woorden in te slijpen en oefen met het nazeggen. Achter in de gebruiksaanwijzing voor taalcoaches worden extra suggesties gegeven voor leuke werkvormen met de flitskaarten.
- Tips voor het bespreken van de woordbetekenissen:
 - **De moedertaal:** een moedertaal is de taal die je leert tijdens je jeugd, wanneer je opgroeit. Je kan je het beste uitdrukken in je moedertaal omdat je van jongs af aan hebt geleerd deze taal te gebruiken. Dat is ook vaak de taal die je het liefst spreekt, waarin je je thuis voelt.
 - **De taalontwikkeling:** de manier waarop kinderen leren zinnen en woorden te gebruiken en te begrijpen (praten en luisteren). Vraag aan de groep: hoeveel begrijpt jouw kind al in verschillende talen? Spreekt jouw kind in woorden of zinnen? Begrijp je alles wat jouw kind zegt in het Nederlands?
 - **Het huiswerk:** opdrachten van school die je thuis of buiten schooluren moet maken. Vraag aan de cursisten: heeft jouw kind veel huiswerk? Begrijp je wat je kind moet doen?
 - **Spreeken:** Je stem gebruiken om iets te zeggen. Woorden uitspreken. Vraag aan de cursisten: vind je de Nederlandse taal makkelijk om te spreken? Spreken je kinderen goed Nederlands?
 - **Opvoeden:** iemand verzorgen tot hij of zij volwassen is (lichamelijk en geestelijk), dit gebeurt vaak door de ouders of de verzorgers van een kind.
 - **Meertalig:** wanneer iemand meerdere talen leert te gebruiken, hij of zij spreekt meer dan één taal. Kinderen kunnen deze talen vaak goed gescheiden houden. Vraag aan de cursisten welke talen hun kind spreekt.
- Oefening met woorden: de cursisten schrijven de woorden over in de lesbrief. Laat ze daarbij eerst het woord hardop lezen en daarna opschrijven, inclusief lidwoord. Als het mogelijk is laat ze een zin maken waarin het woord voorkomt.

C. Spreken

- Bespreek deze oefening in tweetallen.

Voordat je de oefening start, is het leuk om te vragen of de cursisten iets over hun eigen taal willen vertellen, en misschien een paar woorden willen leren aan de rest zoals 'hallo, hoe gaat het?'. Daarna laat je ze in tweetallen bespreken welke taal zij wanneer gebruiken. Let goed op of ze alle woorden kennen.
- Bespreek daarna met de groep welke taal zij wanneer gebruiken en waarom dit verschilt per situatie. Laat iedereen aan het woord en laat de cursisten allemaal één situatie kiezen om toe te lichten en te delen met de groep.

D. Eindopdracht

Tijdens de eindopdracht ga je je meer verdiepen in de talen van je cursisten. Doordat de cursisten zelf iets hebben meegenomen of vertellen over iets uit hun eigen taal kun je praten over wat zij belangrijk vinden, wat er kenmerkend is aan hun eigen taal. Je kan deze opdracht ook zelf voorbereiden door een aantal dingen mee te nemen zoals een tekst, boek of liedjes uit de moedertaal van de cursisten. Een paar voorbeelden:

- Kijk op Youtube naar een slaapliedje. Bijvoorbeeld een Turks slaapliedje: <https://www.youtube.com/watch?v=D7CAxz-Kaos>
- Verhalen uit kinderboeken
- Het meertalige boek: 'Jouw huis mijn huis' (Nederlands, Engels, Hebreeuws, Arabisch): <https://www.bol.com/nl/p/mijn-huis-jouw-huis/1001004006294112/>

- Het meertalige boek: 'Adila, waar ben je?' (Arabisch, Engels en Nederlands): <https://www.bol.com/nl/p/adila-waar-ben-je/9200000053099982/?suggestionType=typedsearch>
- Het meertalige verhalenboek: 'Suiker en andere verhalen' (Turks en Arabisch): <https://www.bibliotheek.nl/catalogus/titel.102556393.html>
- Prentenboeken zijn vaak handig als er geen boek in een bepaalde taal te vinden is (zoals tekstloze prentenboeken). Maar deze boeken zijn vaak erg kinderlijk, dus niet echt geschikt voor volwassenen.

Na de les/doorverwijzen

Het is voor de cursisten misschien niet altijd duidelijk waar zij terecht kunnen met vragen over meertaligheid en Nederlands leren. Wijs ze op de inloopspreekuren in de bibliotheek, de Doe Mee Startpunten en de Wegwijzers:

<https://www.taaldoetmeer.nl/wat-doen-we/activiteiten-volwassenen/taalhuis/>. Raadpleeg bij twijfel over advies aan je cursisten altijd de coördinator van Taal Doet Meer.

Twijfelt je cursist over haar/zijn aanpak in de opvoeding als het gaat om meertaligheid? Verwijs ze dan door naar Centrum Jeugd en Gezin.

Ouders kunnen voor een specifieke vraag vaak het beste geholpen worden bij de eigen consultatiebureau locatie door een jeugdverpleegkundige die ouders kent. Indien gewenst kunnen ouders telefonisch geholpen worden bij hun vraag, maar ouders mogen ook altijd langskomen voor een afspraak op het consultatiebureau of er kan een afspraak gemaakt worden voor een huisbezoek bij ouders thuis. Daarvoor kan gebeld worden naar het algemene nummer (030-2863300), vanuit daar kan worden doorverbonden naar de juiste consultatiebureau locatie of zal een e-mail gestuurd worden naar de locatie met een verzoek om ouders te bellen. Ouders mogen ook altijd even binnen komen lopen bij hun consultatiebureau om een afspraak te maken.

3. Terugblik – notities van de taalcoaches

- Geef kort achter elkaar wat stellingen. De cursisten geven aan: *waar of niet waar*. Controleer aan de hand hiervan of de leerdoelen voldoende bereikt zijn. Noteer dit in je schrift.
Voorbeelden:
 - Je moedertaal kan anders zijn dan de taal die je op school spreekt (waar).
 - Je kunt je kind niet helpen met het huiswerk in je moedertaal (niet waar).
- Wat waren echte eye-openers? Wat wisten ze eerst niet? Weten ze nu ook wat ze moeten doen als ze hun kind niet in het Nederlands kunnen helpen met huiswerk? Waar zijn nog vragen over? Noteer je bevindingen in je schrift.